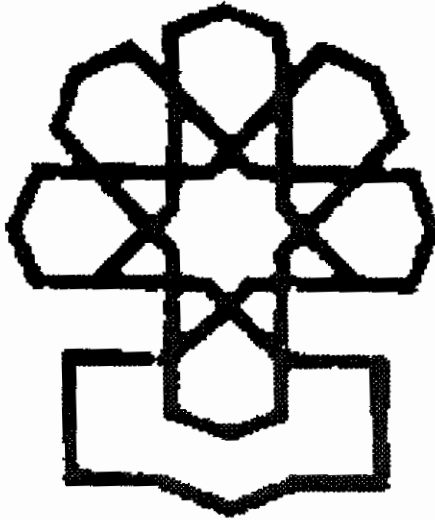

گزارش کارشناسی در خصوص مقررات حاکم بر بازنشستگان کشور

مجلس شورای اسلامی
معاونت پژوهشی

شماره: ۱۳۸۹۷
تاریخ: ۸۰۲/۱۸

کدموضوعی: ۲۷۰

شماره مسلسل: ۵۹۷۵

معاونت پژوهشی

فروردین ۱۳۸۰

کار: دفتر بررسی های حقوقی

این گزارش به درخواست آقای حاتم نارویی نماینده محترم مردم بم در مجلس شورای اسلامی

تهیه شده است.

گزارش کارشناسی درخصوص مقررات حاکم بر بازنشستگان کشور

کدموضوعی: ۲۷۰

شماره مسلسل: ۵۹۷۵

۱- با توجه به استناد جمعی از بازنشستگان شهرستان بم به ماده ۹۸ و تبصره ماده ۱۴۹ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵ مبنی بر تکلیف دولت به متناسب کردن حقوق بازنشستگان و طرح پاره‌ای مشکلات درخصوص وجوه تبعیض و مقررات ناهمگون در مورد بازنشستگان کشور، در این گزارش به بررسی این موضوع پرداخت شده است. در این خصوص ضروری است به مواد زیر توجه شود:

ماده ۹۸- حقوق بازنشستگی و وظیفه بگیران فعلی براساس قوانین و مقررات سابق کماکان از محل صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت خواهد شد و در صورتی که ضریب جداول حقوق مستخدمین شاغل تغییر یابد، دولت مکلف است به نسبتی که هزینه زندگی موجب این تغییر شده است، حقوق بازنشستگان و وظیفه بگیران را ترمیم کند.

تبصره ماده ۱۴۹- دولت مکلف است در اجرای این ماده نسبت به ترمیم حقوق مستخدمین بازنشسته و وظیفه بگیرها و متناسب ساختن آن با حقوق مستخدمین شاغل اقدام لازم را به عمل آورد.

در اجرای ماده و تبصره مذکور، هیأت وزیران به موجب تصویب نامه‌های مورخ ۱۳۷۵/۱/۲۵، ۱۳۷۶/۳/۶ و ۱۳۷۶/۱۱/۹ و ۷۷/۱۲/۲۷ و ۷۸/۱۲/۲۳ همه ساله به تناسب افزایش ضریب حقوق مستخدمان شاغل، نسبت به افزایش حقوق بازنشستگان نیز اقدام کرده است. علاوه بر افزایش سالانه از سال ۱۳۷۰ به بعد، حقوق بازنشستگان و وظیفه بگیران وفق قوانین و مقررات دیگر هم افزایش یافته است.^۱ با این همه به نظر می‌رسد که این افزایش‌ها چنان که باید پاسخگوی نیازهای بازنشستگان و وظیفه بگیران نبوده است.

۲- پس از اشاره به ماده ۹۸ و تبصره ماده ۱۴۹ قانون استخدام کشوری به مقررات حقوقی ناظر بر چگونگی احتساب میزان حقوق بازنشستگی و وظیفه بگیري نیز، لازم است اشاره شود

۱. برابر اطلاعات اخذ شده از اداره کل حقوقی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور.

تأثیرات به وجود آمده به وضوح آشکار گردد:

۱-۲- براساس ماده ۷۸ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵ میزان حقوق بازنشستگی مستخدمان رسمی عبارت است از:

$\frac{1}{3}$ متوسط پایه حقوق \times سنوات خدمت

متوسط پایه حقوق به موجب تبصره ۱ ماده ۷۸ عبارت است از معدل پایه مستخدم رسمی در سه سال آخر خدمت او.

۲-۲- به موجب ماده ۱ قانون اصلاح قانون مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳:

فوق العاده شغل مستخدم + تفاوت تطبیق حقوق و معدل خالص حقوق در سه سال آخر = میزان حقوق بازنشستگی موضوع ماده ۷۸ قانون استخدام کشوری، عبارت است از معدل خالص حقوق و تفاوت تطبیق حقوق و فوق العاده شغل مستخدم در سه سال آخر اشتغال به خدمت:

به این ترتیب با مصوبه مذکور، فوق العاده شغل مستخدم به حقوق بازنشستگی جدید راه یافت.

ماده ۱۵ این قانون مقرر داشت افزایش حقوق بازنشستگی و وظیفه بگیری مذکور در این قانون شامل حال بازنشستگان از ۱۳۴۶ و با تفاوتی در مورد آنان که از تاریخ ۱۳۴۷/۱/۱ تا پایان ۱۳۶۸ بازنشسته و از کار افتاده یا فوت شده اند، خواهد شد.

۲-۳- ماده ۲ قانون نظام هماهنگ حقوق بازنشستگی و وظیفه مصوب ۱۳۷۳/۶/۲۳ می گوید حقوق بازنشستگان و وظیفه بگیران صندوق بازنشستگی کشوری که تا تاریخ اجرای این قانون بازنشسته، از کار افتاده یا فوت شده اند به شرح زیر تعیین می شود:

الف- تعیین حقوق مبنا، براساس جدول حقوق موضوع ماده ۱ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت^۱ و تعیین فوق العاده شغل مربوط با رعایت مقررات جاری در مورد عمل شاغلان دستگاه مربوط.

ب- اعمال سه درصد افزایش حقوق مبنا در ازای هر سال خدمتی که ملاک اعطای پایه یا عناوین مشابه قرار گرفته است، به عنوان افزایش سنواتی.

۱. مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳، مجلس شورای اسلامی.

۲-۴- بند «ب» ماده واحده «قانون اصلاح قوانین و مقررات بازنشستگی و وظیفه مصوب ۱۳۷۴/۱۱/۵» میزان حقوق بازنشستگی را به شرح زیر اعلام داشته:

سایر فوق العاده‌های مشمول کسورات بازنشستگی

+ فوق العاده شغل + تفاوت تطبیق حقوق + حقوق = میزان حقوق بازنشستگی

همچنین به موجب تبصره ۴ این ماده واحده در حقوق بازنشستگی، ضریب ۱۲۰ اریال بازنشستگان در طول سال ۱۳۷۴ محاسبه می‌گردد.

براساس تبصره ۵ ماده واحده مذکور، میزان حقوق بازنشستگی مستخدمانی که از تاریخ ۱۳۷۵/۱/۱ به بعد بازنشسته، از کارافتاده یا فوت می‌شوند- به استثنای افزایش سنواتی- بر مبنای ضریب حقوق مورد عمل در سه سال آخر خدمت مستخدم که از ۱۲۰ کم‌تر نخواهد بود محاسبه و پرداخت می‌شود و در صورت افزایش ضریب، ضریب‌های بعدی اعمال خواهد شد.

۲-۵- قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۵/۲/۲۶، پرداخت پاداش خدمت معادل دو ماه آخرین دریافتی بابت حقوق و فوق العاده شغل به مستخدمان رسمی به هنگام بازنشستگی (ماده ۱) را مقرر داشته است.

۲-۶- به موجب ماده ۶ قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده‌ها و سایر کارکنان مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی، محدودیت حداکثر پرداخت در حقوق بازنشستگی و وظیفه حذف شد و براساس قسمت اخیر آن، «میزان حقوق بازنشستگی» عبارت شد از:

معادل تمام حقوق و مزایای دریافتی شامل کسورات = میزان حقوق بازنشستگی و وظیفه بازنشستگی در دو سال آخر با اعمال آخرین ضریب حقوقی

به موجب ماده ۷ این قانون به کارکنان مستخدم رسمی به هنگام بازنشستگی، از کارافتادگی یا فوت در مقابل کلیه سوابق خدمت دولتی، به ازای هر سال خدمت، معادل یک ماه آخرین حقوق و فوق العاده دریافتی مشمول کسورات بازنشستگی، به عنوان پاداش پایان خدمت پرداخت می‌شود.

ماده ۱۰ قانون مذکور مقرر می‌دارد که این قانون در مورد کلیه مشمولان مندرج در ماده ۱

نتیجه

قانون نظام هماهنگ بازنشستگی و وظیفه و تبصره‌های آن مصوب ۱۳۷۳/۶/۲۳ که بازنشسته، فوت و از کار افتاده می‌شوند از تاریخ ۱۳۷۹/۱/۱ لازم‌الاجراست و هرگونه قوانین و مقررات مغایر از تاریخ تصویب این قانون لغو می‌گردد. به موجب تبصره ماده مذکور، پاداش پایان خدمت فقط در مورد کارکنانی که از ۱۳۷۹/۱/۱ بازنشسته، فوت یا از کار افتاده می‌شوند لازم‌الاجراست.

بررسی تحولات حقوقی ناظر بر تعیین میزان حقوق بازنشستگی و وظیفه نشان می‌دهد که به تدریج قلمرو دریافتی بازنشسته‌ها و به تبع آن، میزان حقوق بازنشستگی افزایش یافته و مقررات مختلف مربوط عمدتاً از تاریخ تصویب، شامل حال مستخدمانی گردیده‌اند که بعد از اجرای آن‌ها بازنشسته شده‌اند و لاجرم به دلایل بار مالی زیاد بر صندوق‌های بازنشستگی و غیره بازنشستگان قدیم را شامل نشده‌اند. اگرچه ماده ۱۰ قانون مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳ مقرر داشته که از تاریخ ۱۳۷۹/۱/۱ در مورد کلیه مشمولان مندرج در ماده ۱ قانون نظام هماهنگ بازنشستگی و وظیفه و تبصره‌های آن مصوب ۱۳۷۳/۶/۲۳ که بازنشسته، فوت و یا از کار افتاده می‌شوند لازم‌الاجراست، ولی در عمل، حقوق دریافتی بازنشستگان از سال ۱۳۷۹ به رغم دریافتی به نسبت قابل توجه به عنوان پاداش پایان خدمت، با بازنشسته‌های قبلی متفاوت است که به نظر می‌رسد این امر نیاز به پیگیری نمایندگان محترم مجلس دارد تا تبعیضات موجود در خصوص دریافتی بازنشستگان از بین برود، اگرچه دریافت پاداش پایان خدمت در مورد بازنشستگان قبلی با توجه به بار مالی زیاد آن قابل عطف به گذشته نیست. به نظر می‌رسد تصویب ماده واحده‌ای به شرح ذیل می‌تواند رافع تبعیضات موجود باشد:

ماده واحده‌ای پیشنهادی: «از تاریخ تصویب این قانون، میزان حقوق بازنشستگان و وظیفه بگیریانی که از تاریخ ۱۳۵۸/۱/۱ بازنشسته، از کار افتاده یا فوت شده یا می‌شوند عبارت خواهد بود از معدل تمامی حقوق و مزایای دریافتی مشمول کسور بازنشستگی در سال آخر خدمت با اعمال آخرین ضریب حقوقی».